

ROZDZIAŁ IX

DZIAŁALNOŚĆ WIOŚ W WARSZAWIE

Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska jako kierownik wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska wchodzącej w skład zespolonej administracji wojewódzkiej działa na terenie województwa mazowieckiego, realizując swoje zadania za pomocą Wojewódzkiego Inspektoratu w Warszawie oraz pięciu delegatur zlokalizowanych w: Ciechanowie, Mińsku Mazowieckim, Ostrołęce, Płocku i Radomiu. Ogółem zatrudnionych jest 246 pracowników, w tym 82 inspekcyjnych (według stanu na dzień 31.12.2004 roku).

Podstawowe kierunki działań WIOŚ to: kontrole w zakresie przestrzegania prawa ochrony środowiska, przeciwdziałanie poważnym awariom i monitoring środowiska.

W związku z wprowadzaniem nowego prawa ekologicznego dostosowanego do przepisów ochrony środowiska obowiązujących w Unii Europejskiej, zadania WIOŚ uległy znacznemu rozszerzeniu. WIOŚ przeprowadza systematyczną ocenę spełniania wymagań określonych w poszczególnych dyrektywach Unii Europejskiej. Nastąpiły istotne zmiany w sieciach pomiarowych monitoringu środowiska, znacznie został rozszerzony dostęp do informacji o środowisku. Wymagało to zwiększenia zatrudnienia, przeszkolenia pracowników WIOŚ oraz wdrożenia nowych przepisów w działalności Inspektoratu, w tym nowych zasad planowania i przeprowadzania kontroli oraz monitoringu środowiska, a także doposażenia laboratoriów.

1. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Priorytetowym zadaniem WIOŚ jest kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania przyrody oraz decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska. WIOŚ prowadzi kontrole eksploatacji urządzeń i instalacji chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem, uczestniczy w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji realizowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. W przypadku stwierdzenia naruszeń wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska, podejmowane są przez WIOŚ różnego rodzaju działania: wydawane są zarządzenia pokontrolne, nakładane są sankcje o charakterze pieniężnym i niepieniężnym, a w wyjątkowych przypadkach podejmowane są decyzje o ograniczeniu lub wstrzymaniu działalności zakładu.

1.1. Cele kontrolne

Poza głównymi celami kontrolnymi tj. ograniczeniem emisji substancji i energii do środowiska, podjęte zostały w 2004 roku dodatkowe wynikające z potrzeby wdrażania nowych przepisów prawa unijnego. Dotyczy to między innymi: oceny przygotowania zakładów do wdrażania Dyrektywy w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (IPPC), oceny realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom oraz z ustaw: o odpadach, o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, substancjach i preparatach chemicznych, o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową, o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Dodatkowo kontrolowano supermarkety w ramach cyklu krajowego oraz w ramach cykli wojewódzkich: fermy przemysłowej hodowli drobiu, komunalne składowiska odpadów oraz komunalne oczyszczalnie ścieków w zakresie gospodarki odpadami. Ogółem realizowano 21 zadań kontrolnych, w tym 7 w ramach cykli krajowych.

WIOŚ prowadził również szeroki zakres zadań nieplanowanych wynikających z bieżących poleceń GIOŚ, zarządzeń Wojewody Mazowieckiego, z wniosków samorządu terytorialnego, wniosków obywateli o interwencje oraz ze zgłoszeń inwestorów o zamiarze przystąpienia do użytkowania obiektów budowlanych.

Realizację poszczególnych celów kontrolnych zakładanych na 2004 rok obrazuje zamieszczona tabela 136, zaś wyniki kontroli w zakresie przestrzegania przez zakłady wybranych dyrektyw tabela 137.

1.2. Zakłady w ewidencji kontrolnej WIOŚ

Przedmiotem kontroli WIOŚ są wszelkie instalacje i zakłady, z których emisje substancji lub energii do środowiska wymagają uzyskania pozwolenia lub zezwolenia oraz których eksploatacja wykracza poza ramy powszechnego korzystania ze środowiska. Z roku na rok zwiększa się liczba zakładów będących w ewidencji kontrolnej WIOŚ. Obecnie ewidencja ta obejmuje ponad 8 tysięcy podmiotów (8059 zakładów, wzrost o 12% względem 2003 roku). W grupie tej najbardziej istotnych jest 251 zakładów (272 instalacji) mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego). Lista tych zakładów jest co miesiąc weryfikowana i uaktualniana.

Szczególnym nadzorem objętych jest 140 zakładów zakwalifikowanych do potencjalnych sprawców awarii, w tym 11 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz 30 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Na terenie województwa mazowieckiego nie ma obecnie zakładów z „LISTY 80” uznanych za najbardziej uciążliwe w skali kraju. Na liście warunkowo skreślonych znajdują się dwa zakłady: PKN ORLEN S.A. w Płocku oraz Elektrociepłowni Warszawskie S.A. - Elektrociepłownia Siekierki. W 2004 roku PKN ORLEN S.A. zakończył realizację programu dostosowawczego i złożył raport podsumowujący jego wykonanie. Ostateczne skreślenie zakładu z „LISTY 80” zawieszono do czasu zakończenia postępowania w sprawie udzielenia pozwolenia zintegrowanego. Drugi z wymienionych zakładów w dalszym ciągu realizuje program dostosowawczy i znajduje się pod stałą kontrolą WIOŚ.

Tabela 136. Zadania kontrolne WIOŚ w Warszawie w 2004 roku (w ramach planu rocznego bez kontroli interwencyjnych)

Cel kontroli Uwaga: * - cykl krajowy	Liczba kontroli	Liczba zakładów			% kol. 5 / kol.3
		skontrolowanych	w tym: bez uwag	naruszenie wymagań - podjęte przez WIOŚ działania pokontrolne	
1	2	3	4	5	6
1. Wypełnienie wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego *	137	115	29	86	75
2. Ograniczenie uciążliwości zakładów umieszczonych na „Liście 80” i na umownej „Liście wojewódzkiej”	38	22	11	11	50
3. Przestrzeganie wymagań w zakresie eksploatacji składowisk odpadów	75	69	7	62	90
4. Przestrzeganie wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska - PCB	494	486	386	100	21
5. Przestrzeganie wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska - azbest	599	592	368	224	38
6. Przestrzeganie wymagań w zakresie termicznego przekształcenia odpadów	22	19	5	14	74
7. Przestrzeganie wymagań w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych	23	26	11	15	58
8. Przeciwdziałanie nielegalnemu, transgranicznemu przemieszczaniu odpadów	6	6	5	1	17
9. Wypełnianie obowiązku rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi bądź niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu, w tym w szczególności związanych ze skutkami poważnych awarii	14	14	4	10	71
10. Wypełnienie wymogu dotyczącego likwidacji stref ochronnych	5	5	4	1	20
11. Ograniczenie uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu	131	130	110	20	15
12. Realizacja obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom	135	124	75	49	40
13. Przestrzeganie przepisów o opakowaniach i odpadach opakowaniowych*	349	335	250	85	25
14. Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz uiszczania opłaty produktowej *	390	377	257	120	32
15. Przestrzeganie zasad postępowania z substancjami zubożającymi warstwę ozonową	509	497	344	153	31
16. Wnoszenie opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska	1 460	1 414	762	652	46
17. Ochrona zasobów wód, w szczególności podziemnych, stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę do picia i potrzeb gospodarczych	1 063	1 026	542	484	47
18. Ograniczenie uciążliwości źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza	971	938	615	323	34
19. Gospodarka odpadami*. Transport, zbieranie, unieszkodliwianie odpadów w tym odpadów komunalnych*	1 413	1 337	325	1 012	76
20. Kontrola ferm trzody chlewnej*	2	2	0	2	100
21. Kontrola browarów*	3	3	1	2	67

Tabela 137. Kontrole z przestrzegania wybranych Dyrektyw przeprowadzone przez WIOŚ w Warszawie w 2004 roku

Dyrektywa	Opis	Ilość kontroli ogółem	Stwierdzone naruszenie		Zastosowane sankcje						
			ilość kontroli	% kontroli	pouczenie	mandat karny	zarządzenia pokontrolne	wystąpienia do innych organów	kara pieniężna	wstrzymanie ruchu instalacji	
Przepisy dotyczące zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń											
1.	96/61/WE	159	33	21	6	-	26	-	-	6	
2.	96/82/WE ¹⁾	67	26	39	4	-	26	8	-	-	
3.	99/13/WE	56	23	41	1	4	15	2	3	1	
Przepisy dotyczące jakości wody											
4.	74/464/EWG	265	141	53	16	15	125	16	5	4	
5.	80/68/EWG	231	150	65	25	12	117	13	2	3	
6.	91/271/EWG	194	94	48	15	22	78	7	27	1	
Przepisy dotyczące odpadów											
7.	75/442/WE	1 607	984	61	348	256	915	25	-	3	
8.	91/689/EWG	954	570	60	160	78	507	15	-	4	
9.	99/31/WE	97	65	67	18	18	63	10	6	-	
Przepisy dotyczące zanieczyszczenia powietrza											
10.	89/429/EWG ²⁾	6	4	67	1	1	3	-	2	2	
11.	94/67/WE ²⁾	12	9	75	4	7	7	-	1	-	
12.	2000/76/WE ²⁾	9	5	56	-	3	5	-	-	-	
13.	2001/80/WE	16	2	12,5	-	-	2	1	-	-	

¹⁾ Dotyczy tylko przedsiębiorstw objętych art.9 (tzw. przedsiębiorstw wyższego rzędu- upper tier establishments)

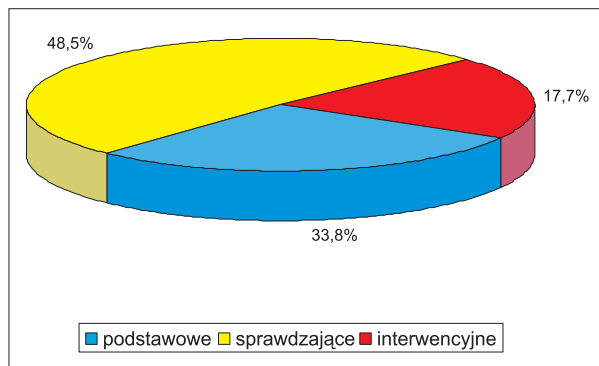
²⁾ Dyrektywa 2000/76/WE będzie stosowana do nowych zakładów od dnia 28 grudnia 2002, a do istniejących zakładów od dnia 28 grudnia 2005. Z dniem 28 grudnia 2005 tracą moc następujące przepisy:

- Dyrektywa 89/369/EWG;
- Dyrektywa 89/429/EWG;
- Dyrektywa 94/67/WE;
- Rozdział 8 pkt. 1 oraz Załącznik do Dyrektywy 75/439/EWG.

1.3. Wyniki kontroli

W 2004 roku skontrolowano 2160 użytkowników środowiska przeprowadzając ogółem 2418 kontroli, w tym: 818 - podstawowych kompleksowo oceniających prowadzących instalacje we wszystkich aspektach oddziaływania na środowisko, 1173 - sprawdzających realizację wcześniej wydanych zarządzeń pokontrolnych oraz podjętych przedsięwzięć proekologicznych, 427 - interwencyjnych.

Wykres 78. Kontrole przeprowadzone przez WIOŚ w Warszawie w 2004 roku /ogółem 2 418 kontroli/

Najwięcej kontroli obejmowało zagadnienia dotyczące: wnoszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska (1 414 zakładów), gospodarki odpadami (1 337 zakładów), ochrony zasobów wód (1 026 zakładów), ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (938 zakładów).

Liczba wniosków o interwencję zmalała o 8% w stosunku do 2003 roku. Najwięcej dotyczyło gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej oraz hałasu. Większość interwencji okazało się zasadnych.

Znaczna liczba kontroli przeprowadzonych przez WIOŚ (78%) wykazała uchybienia w zakresie ochrony środowiska. Wobec powyższego:

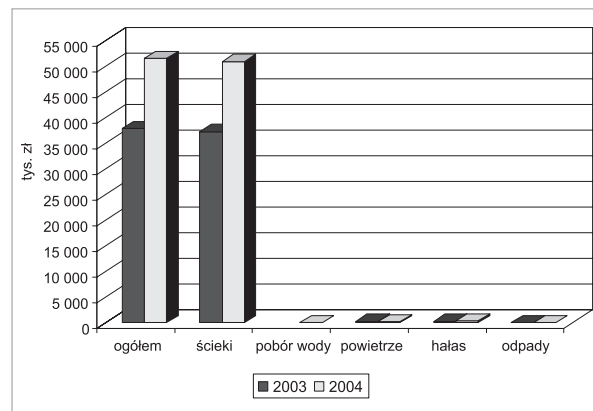
- wydano 1898 zarządzeń pokontrolnych wzywając do wypełniania obowiązków wynikających z przepisów prawa, z czego wykonanych zostało 84%,
- skierowano 471 wniosków do organów administracji rządowej i samorządowej,
- skierowano 14 wniosków do organów ścigania oraz 4 wnioski do sądów grodzkich,
- wystawiono 442 mandaty karne na ogólną kwotę około 80 tys. zł,
- wydano 684 decyzje administracyjne związane z karami za naruszenie ustalonych warunków korzystania ze środowiska, w tym 288 decyzji ustalających wymiar pieniężnych kar biegnących, 200 decyzji wymierzających kary pieniężne za okres naruszenia na kwotę blisko 51,5 mln zł oraz 196 decyzji obciążających podmioty kosztami poboru prób i analiz na kwotę około 0,2 mln zł.

Nakładane kary dotyczyły przede wszystkim od prowadzenia niedostatecznie oczyszczonych ścieków (kary te stanowiły 98,8 % wszystkich wymierzonych kar). W wielu przypadkach odroczone termin płatności kar w związku z realizacją inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

W ostatnim roku znacznie zmniejszyła się liczba wydanych decyzji dotyczących kar administracyjnych. Wzrost kwoty wymierzonych kar pieniężnych (o 36% w stosunku do 2003 roku) wynika z wysokich kar naliczonych MPWiK w m. st. Warszawie S.A. (dot. Kolektora Burakowskiego oraz oczyszczalni w Pruszkowie,

w sumie kwota kar wynosiła 38,8 mln zł) oraz Wodociągom Płockim Sp. z o.o. (3,4 mln zł) i Gminie Błonie (1,5 mln zł).

Wykres 79. Kary za okres trwania naruszenia wymierzone przez WIOŚ w Warszawie w latach 2003 - 2004

W pozostałych komponentach środowiska obserwowany jest wyraźny spadek wymierzonych kar. Wynika to przede wszystkim ze zmiany przepisów dotyczących wymierzania kar, zaś tylko w niewielkim stopniu odzwierciedla poprawę w eksploatacji urządzeń ochrony środowiska.

W stosunku do niektórych zakładów zastosowano sankcje o charakterze niepieniężnym. Ogółem wydano 62 decyzje dotyczące: wstrzymania działalności (7), wstrzymania oddania obiektu do użytkowania (15), sprzeciwu do przekazania inwestycji do użytkowania (8), wyznaczenia terminu usunięcia naruszeń (19), zgody na podjęcie działalności (13).

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli najczęściej dotyczyły gospodarki odpadami, w tym również odpadami niebezpiecznymi (brak lub niewłaściwe prowadzenie ewidencji wytwarzanych odpadów, brak pozwoleń na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych oraz zezwoleń na odzysk i unieszkodliwianie odpadów, brak decyzji zatwierdzających programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi, nie składanie właściwym organom informacji o wytwarzanych odpadach innych niż niebezpieczne). Występowały też uchybienia w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (brak pozwoleń na pobór wody i odprowadzanie ścieków, nie prowadzenie badań i pomiarów oraz wymaganych ewidencji pobieranej wody i odprowadzanych ścieków) oraz w zakresie ochrony powietrza (brak aktualizowanej co kwartał ewidencji gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza, brak pozwoleń na emisje oraz zgłoszenia instalacji właściwemu organowi, nie prowadzenie pomiarów stężeń zanieczyszczeń emitowanych do powietrza). Nadal stwierdzano przypadki korzystania ze środowiska bez wnoszenia wymaganych opłat. Naruszenia przepisów ochrony środowiska występowały na ogół w małych zakładach np. zakładach naprawy samochodów, w firmach transportowych i budowlanych. Znacznie mniej nieprawidłowości obserwowano w dużych zakładach posiadających wyspecjalizowane służby.

Z każdym rokiem poprawia się sposób gospodarowania odpadami komunalnymi i eksploatacja składowisk odpadów komunalnych. Większość składowisk odpadów komunalnych posiada decyzje zatwierdzające instrukcje eksploatacyjne. Nowo wybudowane składowiska są obiektami nowoczesnymi wyposażonymi w urządzenia chroniące środowisko przed zanieczyszczeniem. Występują jednak w dalszym ciągu nieprawidłowości

w obiektach już istniejących. Dotyczą one: sposobu eksploatacji, wyposażenia składowisk, prowadzenia pełnego zakresu monitoringu.

Nadal wiele zastrzeżeń budzi selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Brak na dużą skalę zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (zbiórka odpadów niebezpiecznych typu baterie odbywa się głównie w szkołach). Zbyt mała jest ilość punktów zbiórki padliny. Rozwiązanie tych problemów wymaga oprócz sprawnej organizacji służb gminnych również znacznych nakładów finansowych.

Poprawa nastąpiła w dziedzinie gospodarowania odpadami opakowaniowymi. Większość odpadów opakowaniowych trafia do recyklingu, o czym świadczą osiągnięte poziomy recyklingu (np. recykling w 2003 r. odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych - 14,18% przy wymaganym dyrektywą 10%, zaś dla metali jako wartość opakowań z aluminium oraz blachy białej i lekkiej - 14,04% przy wymaganym 11%). Zdarzają się przypadki nieznanomości prawa w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi w małych przedsiębiorstwach. Przedsiębiorcy wprowadzający produkty w opakowaniach na dużą skalę zwykle zlecają swoje obowiązki organizacji odzysku. Nieznanomość prawa powoduje jednak, że nie są składane wymagane sprawozdania. Brak jest pełnych informacji dotyczących odzysku odpadów opakowaniowych.

Nadal występują naruszenia przepisów ochrony środowiska w fermach przemysłowej hodowli drobiu. Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli to przede wszystkim brak uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie wprowadzania pyłów lub gazów do powietrza, poboru wody podziemnej, gospodarki odpadami, brak ewidencji odpadów oraz nie wnoszenie, bez wezwania, opłat za korzystanie ze środowiska. Najczęstsze przyczyny naruszeń to: brak środków finansowych i traktowanie zagadnień ochrony środowiska jako drugorzędnych.

1.4. Pozwolenia zintegrowane

Pozwolenia zintegrowane są nowoczesnym instrumentem formalno-prawnym, ustanowionym do stosowania w krajach Unii Europejskiej przez Dyrektywę Rady 96/61 WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania (kontroli) zanieczyszczeń, zwaną potocznie Dyrektywą IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control), która została przetransponowana do polskiego prawa ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Ideą wyżej wymienionej Dyrektywy jest wprowadzenie mechanizmów prawnych wymuszających zapobieganie emisjom do środowiska lub ograniczanie oddziaływania instalacji przemysłowych na środowisko oraz stworzenie jednolitych standardów ochrony środowiska w całej Unii. Pozwolenia zintegrowane wymaga eksploatacja tych instalacji, których prowadzenie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych, albo środowiska jako całości. Obejmuje ono wszystkie znaczące aspekty wpływu na środowisko (pobór wody, odprowadzanie ścieków, emisje do powietrza, wytwarzanie odpadów, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych, ograniczanie skutków awarii przemysłowej). Instalacje typu IPPC muszą spełniać wymagania najlepszej dostępnej techniki (best available technique - BAT), a ich eksploatacja nie może pogarszać jakości środowiska oraz przekraczania tzw. granicznych wielkości emisyjnych. W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 roku w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, wymienionych

zostało ponad trzydzieści rodzajów instalacji w zależności od skali prowadzonej działalności. Pozwolenia zintegrowane wymagają przede wszystkim instalacje w:

- przemyśle energetycznym (elektrownie, ciepłownie),
- hutnictwie i przemyśle metalurgicznym (do przetworstwa metali żelaznych i nieżelaznych),
- mineralnym (m.in. cementownie, huty szkła, produkcja ceramiki),
- chemicznym (wytwarzanie produktów chemii organicznej i nieorganicznej, farmaceutyka, tworzywa sztuczne, rafinerie ropy i gazu),
- gospodarce odpadami (składowiska i spalarnie odpadów)

oraz w innych rodzajach działalności (m.in. papiernie, garbarnie, rzeźnie, instalacje przemysłu spożywczego, intensywna hodowla zwierząt).

Termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla instalacji został uzależniony od daty uzyskania przez nie pozwolenia na budowę oraz rozpoczęcia eksploatacji. Nowe instalacje zobowiązane są do uzyskania pozwolenia przed przystąpieniem do użytkowania, zaś ostateczny termin dla „starych” instalacji upływa 30.04.2007 roku, z wyłączeniem instalacji wymienionych w Traktacie Akcesyjnym.

Według rozpoznania WIOŚ, na terenie województwa mazowieckiego 272 instalacje w 251 zakładach (według stanu na 31.12.2004 roku) wymaga uzyskania pozwolenia zintegrowanego, w tym 158 instalacji w 139 zakładach podlegających kompetencjom Wojewody, a pozostałe 114 instalacji - kompetencjom starostów. Do końca 2004 roku tylko 8 zakładów uzyskało wymagane pozwolenie. Są to: Zakład Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych w Warszawie, Ferma Drobiu Marek Jakubczyk w m. Sadłowo Parcele, Wydawnictwo H. Bauer Sp. z o.o. w Warszawie Drukarnia w Ciechanowie, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Drobinie - składowisko odpadów komunalnych w Cieszenie, THOMSON Multimedia Polska Sp. z o.o. w Piasecznie, DELITISSUE Sp. z o.o. w Konstancinie-Jeziornie Zakład Produkcji Papieru do Celów Higienicznych w Ciechanowie, „RadPEC” w Radomiu Ciepłownia „POŁUDNIE”, Elektrociepłownia „RADOM” Ciepłownia „PÓŁNOC” w Radomiu.

1.5. Nadzór rynku

Jednym z nowych zadań realizowanych w 2004 roku było wdrażanie tzw. *dyrektyw nowego podejścia* określających dla poszczególnych grup towarów zasadnicze wymagania, dotyczące bezpieczeństwa produktu dla ludzi i środowiska (włączenie Inspekcji w tworzenie systemu nadzoru rynku). Przystąpienie Polski do Jednolitego Rynku Unii wiąże się z zagwarantowaniem w ramach całej Wspólnoty swobodnego obrotu wyrobami spełniającymi określone wymagania. Ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 roku o systemie oceny zgodności został nałożony na WIOŚ obowiązek kontroli wyrobów wprowadzanych do obrotu, podlegających ocenie zgodności w zakresie spełniania przez nie zasadniczych wymagań dotyczących ochrony środowiska. Kontroli WIOŚ podlegają urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń, emitujące hałas do środowiska (np.: kosiarki do trawy, agregaty prądotwórcze, przenośne pilarki łańcuchowe, dmuchawy do liści) oraz opakowania jednostkowe, zbiorcze i transportowe z tworzyw sztucznych, aluminium, papieru i tektury, materiałów naturalnych (drewna i tekstyliów), ze stali, szkła gospodarczego oraz opakowania wielomateriałowe w zakresie spełniania podstawowych wymagań określonych w ustawie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (chodzi tu przede wszystkim o zawartość metali ciężkich).

W 2004 roku WIOŚ realizował głównie działania przygotowawcze, polegające na zatrudnieniu i przeszkoleniu nowych pracowników oraz doposażeniu laboratoriów w niezbędny sprzęt. Przeprowadzono 36 kontroli, w tym 4 dotyczyły urządzeń emitujących hałas, a 32 opakowań wprowadzanych na rynek. Stwierdzone nieprawidłowości wynikały przede wszystkim z nieznamomości przepisów i dotyczyły głównie producentów wprowadzających urządzenia i opakowania wyłącznie na rynek krajowy.

2. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM

Poważną awarią przyjęto określać zdarzenie z udziałem niebezpiecznych substancji (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja) powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, prowadzące do powstania natychmiastowego lub z opóźnieniem, zagrożenia dla ludzi lub środowiska. Do zadań WIOŚ należy przede wszystkim: przeciwdziałanie powstawaniu awarii oraz nadzór nad usuwaniem ich skutków i przywracaniem środowiska do stanu właściwego. W realizacji tych zadań WIOŚ współpracuje z organami Państwowej Straży Pożarnej, Policją, Państwową Inspekcją Pracy, Urzędem Dozoru Technicznego, organami administracji rządowej i samorządowej oraz organami ścigania. Przeciwdziałanie odbywa się przede wszystkim poprzez kontrolowanie podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania awarii oraz poprzez różnego rodzaju szkolenia. Szczególnym nadzorem objęte są zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej (11 - ZDR oraz 30 - ZZR). O zaliczeniu zakładu do tej grupy decyduje rodzaj i ilości substancji niebezpiecznych zgromadzonych na jego terenie. Na liście ZDR i ZZR znajdują się zakłady należące do branży chemicznej i farmaceutycznej oraz jednostki, na których terenie magazynowane są znaczne ilości substancji i preparatów chemicznych tj. amoniak, produkty destylacji ropy naftowej, gaz LPG. Na zakładach tych spoczywa obowiązek sporządzenia programu zapobiegania awariom przemysłowym oraz wdrożenia systemu bezpieczeństwa, a w przypadku zakładów o dużym ryzyku również opracowanie raportu o bezpieczeństwie oraz wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Inspektorat prowadzi także rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii liczący 140 zakładów, który dodatkowo uwzględnia zakłady stanowiące zagrożenie ze względu na obrót substancjami niebezpiecznymi (tabele 138 i 139). Najważniejszą grupę stanowią zakłady zajmujące się przetwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją produktów naftowych, w tym przede wszystkim PKN ORLEN S.A. w Płocku wraz z licznymi Bazami Magazynowymi oraz rurociągi Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” zs. w Płocku.

W Polsce w 2004 roku wystąpiło 148 zdarzeń mających znamiona poważnych awarii, z czego 25 miało miejsce na terenie województwa mazowieckiego. Jedynie w województwie kujawsko-pomorskim liczba tego typu zdarzeń była wyższa i wynosiła 27. Najwięcej zdarzeń, bo aż 9 związanych było z transportem, w tym 7 wydarzyło się w transporcie drogowym, zaś 2 najpoważniejsze, w transporcie rurociągowym na rurociągu należącym do PERN „Przyjaźń” S.A. w Płocku (w miejscowościach: Leszno i Plecewice). Osiem zdarzeń miało miejsce na terenie zakładów (np. wybuch pożaru w obiekcie produkcyjno-magazynowym na terenie Zakładu Produkcyjnego w Mińsku Mazowieckim należącego do HARPER HYGIENICS Sp. z o.o. w Warszawie, zanieczyszczenie wód powierzchniowych substan-

cjami ropopochodnymi przez zakład BAKOMA S.A. w Mikołajowie). Żadne jednak zdarzenie nie wystąpiło w zakładzie zakwalifikowanym do dużego lub zwiększonego ryzyka. Pozostałe to inne, różnego rodzaju sytuacje awaryjne (np. porzucenie opakowań z substancjami chemicznymi na terenach leśnych w gminie Marki w rejonie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w wyniku czego doszło do miejscowego zanieczyszczenia gruntu).

Najwięcej zagrożeń ma miejsce z udziałem paliw płynnych: benzyny, olejów napędowych i opałów (12 zdarzeń). Dwa przypadki dotyczyły emisji gazu.

W 2004 roku WIOŚ w Warszawie przeprowadził 125 kontroli, w tym 11 kontroli wspólnie z Państwową Strażą Pożarną w zakładach mogących potencjalnie spowodować awarię oraz 25 kontroli interwencyjnych w związku z wystąpieniem zdarzeń awaryjnych. Wydano ogółem 48 zarządzeń pokontrolnych wzywających do usunięcia nieprawidłowości.

Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska są także mogilniki (nieczynne magazyny środków ochrony roślin). Na terenie województwa istnieje 12 tego typu obiektów, w ciągu roku skontrolowano 8 z nich.

Przedstawiciele WIOŚ brali udział w posiedzeniach powiatowych zespołów reagowania kryzysowego, a także w ćwiczeniach manewrowych „Chlor 2004”.

Wykres 80. Zdarzenia o znamionach poważnych awarii na terenie województwa mazowieckiego w 2004 roku

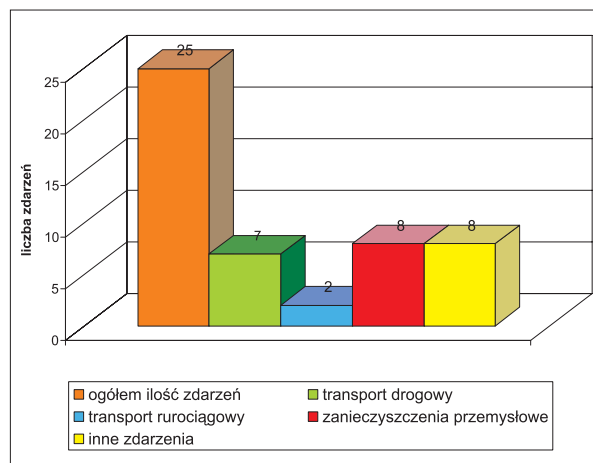

Tabela 138. Wykaz zakładów ZDR w województwie mazowieckim (stan na 31.12.2004 roku)

L.p.	Nazwa zakładu	Kryterium zakwalifikowania	Zgłoszenie do WIOŚ	Program Zapobiegania Awariom (PZA)	Raport o Bezpieczeństwie (RoB)	Wewnętrzny Plan Operacyjno-Ratowniczy
1.	Zakład Wodociągu Północnego P-3 MPWiK w m. st. Warszawie S.A. ul. 600-Lecia 20, 05 - 130 Wieliszew	Chlor >25 Mg	+	+	+	+
2.	Baza Dystrybucji Gazu Płynnego w Pruszkowie PROGAS-Eurogaz Sp. z o. o. ul. Warsztatowa 8, 05 - 800 Pruszków	Skrajnie łatwopalne gazy skroplone > 200 Mg	+	+	+	+
3.	Rozlewnia Gazu Płynnego w Warszawie, ORLEN GAZ Sp. z o. o. ul. Swojska 47, 03 - 887 Warszawa	Skrajnie łatwopalne gazy skroplone > 200 Mg	+	+	+	+
4.	PKN ORLEN S.A. Baza Magazynowa 101 ul. Estrady 8, 01 - 932 Izabelin	Produkty destylacji ropy naftowej >25000 Mg	+	+	+	+
5.	Baza Paliw Nr 5 w Emilianowie NAFTOBAZY Sp. z o. o. 05 - 205 Klembów	Produkty destylacji ropy naftowej >25000 Mg	+	+	+	+
6.	Rozlewnia Gazu Płynnego w Małkini J.S. ENERGY S.A. ul. Sobieskiego 8, 07 - 320 Małkinia	Skrajnie łatwopalne gazy skroplone > 200 Mg	+	+	+	+
7.	Zakład Produkcyjny w Płocku PKN ORLEN S.A. ul. Chemików 7, 09 - 411 Płock	Produkty destylacji ropy naftowej >25000 Mg Tlenek etylenu > 50 Mg Chlor >25 Mg Substancje bardzo toksyczne >20 Mg	+	+	+	+
8.	Baza Surowcowa PERN „Przyjaźń” S.A. 09 - 452 Miszewko Strzałkowskie	Produkty destylacji ropy naftowej >25000 Mg	+	+	+	+
9.	Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o. o. ul. Chemików 7, 09 - 411 Płock	Substancje niebezpieczne dla środowiska > 500 Mg	+	+	+	+
10.	ORLEN Oil Sp. z o. o. ul. Chemików 7, 09 - 411 Płock	Produkty destylacji ropy naftowej >25000 Mg	+	+	–	–
11.	Zakład Produkcji Specjalnej Sp. z o. o. ul. Zakładowa 7, 26 - 670 Pionki	Materiały wybuchowe klasy R2 i R3 > 50 Mg	+	+	+	+

Tabela 139. Wykaz zakładów ZZR w województwie mazowieckim (stan na 31.12.2004 roku)

L.p	Nazwa zakładu	Kryterium zakwalifikowania	Zgłoszenie do WIOŚ	Program Zapobiegania Awariom (PZA)
1.	Thomson Multimedia Sp. z o. o. ul. Gen. Okulickiego 7/9, 05 - 500 Piaseczno	Substancje toksyczne > 50 Mg i bardzo toksyczne >5 Mg	+	+
2.	Raben Mazovia Sp. z o.o. ul. Chrzanowska 7, 05 - 825 Grodzisk Mazowiecki	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	–

L.p	Nazwa zakładu	Kryterium zakwalifikowania	Zgłoszenie do WIOŚ	Program Zapobiegania Awariom (PZA)
3.	PETROLOT Sp. z o. o. ul. J. Gorgona Bennetta 2, 00 - 906 Warszawa	Produkty destylacji ropy naftowej >2500Mg	+	+
4.	Chłodnie Warszawskie MORSPOL S.A. ul. Marywilska 26, 03 - 228 Warszawa	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	+
5.	LINDE GAZ POLSKA Sp. z o. o. Zakład Separacji Powietrza ul. Pstrowskiego 30, 01 - 943 Warszawa	Substancje utleniające > 50 Mg	+	+
6.	Mazowiecka Wytwórnia Wódek i Drożdży POLMOS S.A. ul. Fabryczna 1, Józefów k/Błonia , 05 - 530 Płochocin	Substancje wysoce łatwopalne > 5000 Mg	+	+
7.	Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne POLFA S.A. ul. Fleminga 2, 03 - 176 Warszawa	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	+
8.	CNPEP „RADWAR” S.A. Warszawskie Zakłady Radiowe RAWAR ul. Poligonowa 30, 04 - 051 Warszawa	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	+
9.	Przedsiębiorstwo Handlu Chemikaliami „CHEMIA” Baza Magazynowa Targówek 03 - 794 Warszawa, ul. Rzeczna 6	Substancje utleniające > 50 Mg	+	+
10.	ZAP Sznajder Batterien S.A. ul. Warszawska 47, 05 - 840 Piastów	Substancje niebezpieczne dla ludzi i środowiska >100 Mg	+	–
11.	POLSKI GAZ Sp. z o.o. Oddział w Ciechanowie ul. Towarowa 2, 06 - 400 Ciechanów	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
12.	Ferma Drobiu „Bartkowski, Koźlakiewicz, Ludwiński” Spółka Jawna w Kondrajcu Pańskim, 06 - 450 Głinojeck	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	–
13.	Rozlewnia Gazu w Pieściorogach Starych WASBRUK Sochoń Arkadiusz, Sochoń Witold Spółka Jawna 05 - 190 Nasielsk	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
14.	„FARBY MAESTRIA POLSKA” Sp. z o. o. ul. 19 Stycznia 60, 09 - 100 Płońsk	Wysoce łatwo palne ciecze > 50 Mg	+	+
15.	Reckitt Benckiser (Poland) S.A. ul. Okunin 1, 05 - 100 Nowy Dwór Maz.	Substancje utleniające > 50 Mg	+	–
16.	DJCHEM CHEMICALS POLAND S.A ul. Łukasiewicza 11a, 02 - 500 Wołomin	Substancje utleniające > 50 Mg	+	+
17.	„WARS GAZ” Sp. z o. o. ul. Łukaszewicza 11, 05 - 200 Wołomin	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
18.	P.P.H.U. „GAZDA” Sp. z o. o. ul. Starzyńskiego 17, 08 - 110 Siedlce	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
19.	PHU „BENZOL GAZ” Mierzejewska, E. Kurpiowski Ławy ul. Składowa 9, 07 - 411 Rzekuń	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
20.	COMINDEX JBC Sp. z o.o. w Kamieńczyku ul. Kukawska 8, 07 - 200 Wyszków	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg i wysoce łatwo palne ciecze >50 Mg	+	+
21.	Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „Z. Niziński” Baza Paliwowa w Małkini ul. Jana III Sobieskiego, 07 - 320 Małkinia	Produkty destylacji ropy naftowej > 2500 Mg	+	+
22.	Rozlewnia Gazu Płynnego w Płocku ORLEN Gaz Sp. z o. o. ul. Chemików 7, 09 - 411 Płock	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
23.	Rozlewnia Gazu Płynnego „Gazgrod” Spółka Jawna Rzęski, Piasecki, Osiał ul. Jaktorowska 17, 96 - 300 Żyrardów	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
24.	Rozlewnia Gazu Płynnego w Płocku ORLEN Gaz Sp. z o. o., ul. Długa 1, 09 - 400 Płock	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+

L.p	Nazwa zakładu	Kryterium zakwalifikowania	Zgłoszenie do WIOŚ	Program Zapobiegania Awariom (PZA)
25.	Przedsiębiorstwo Gazyfikacji Bezprzewodowej „Zalgaz” Gostomscy J.G.E. Sp. Jawna Bronowo Zalesie 65, 09 - 411 Biała k/Płocka	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
26.	P.P.H. MARK-GAZ Mieczysław Markuszewski ul. Otolńska 25, 09 - 402 Płock	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
27.	Przedsiębiorstwo Produkcyjne Materiałów Odlewniczych, Budowlanych i Izolacyjnych „LUMAR” Sp. Jawna, H. Baćmaga, P. Stańczykowski Milejowice 69, 26 - 652 Zakrzew	Substancje toksyczne > 50 Mg	+	+
28.	Rupp Ceramika Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Skrzyńsku ul. Przemysłowa 25, 26 - 400 Przysucha	Skrajnie łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+
29.	Elektrownia „Kozienice” 26 - 911 Swierże Górne	Substancje rakotwórcze > 0,5 Mg	+	+
30.	Rozlewnia Gazu POLSKI GAZ Sp. z o. o. Oddział w Górze Kalwarii ul. Adamowicza 1, 05 - 530 Góra Kalwaria	Łatwo palne gazy skroplone > 50 Mg	+	+

3. BADANIE STANU ŚRODOWISKA

Zadaniem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) jest pozyskiwanie, gromadzenie i przetwarzanie danych oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku. System ten wspomaga działania w zakresie planowania i operacyjnego zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o jakości elementów przyrodniczych i ich zmianach, o dotrzymywaniu standardów jakości środowiska oraz o obszarach, na których wystąpiły przekroczenia,

a także o zależnościach przyczynowo-skutkowych pomiędzy emisjami i jakością środowiska. Koordynatorem realizacji PMS jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Zadania wykonywane są w trzech blokach: „Jakość środowiska”, „Emisja” i „Oceny i Prognozy”.

Wyniki badań własnych oraz pozyskiwanych od innych wykonawców monitoringu (instytuty naukowe - badawcze, zakłady przemysłowe, organy administracji) gromadzone są w komputerowych bazach danych w poszczególnych podsystemach (rys. 2).

Rysunek 2. Struktura organizacyjna państwowego monitoringu środowiska

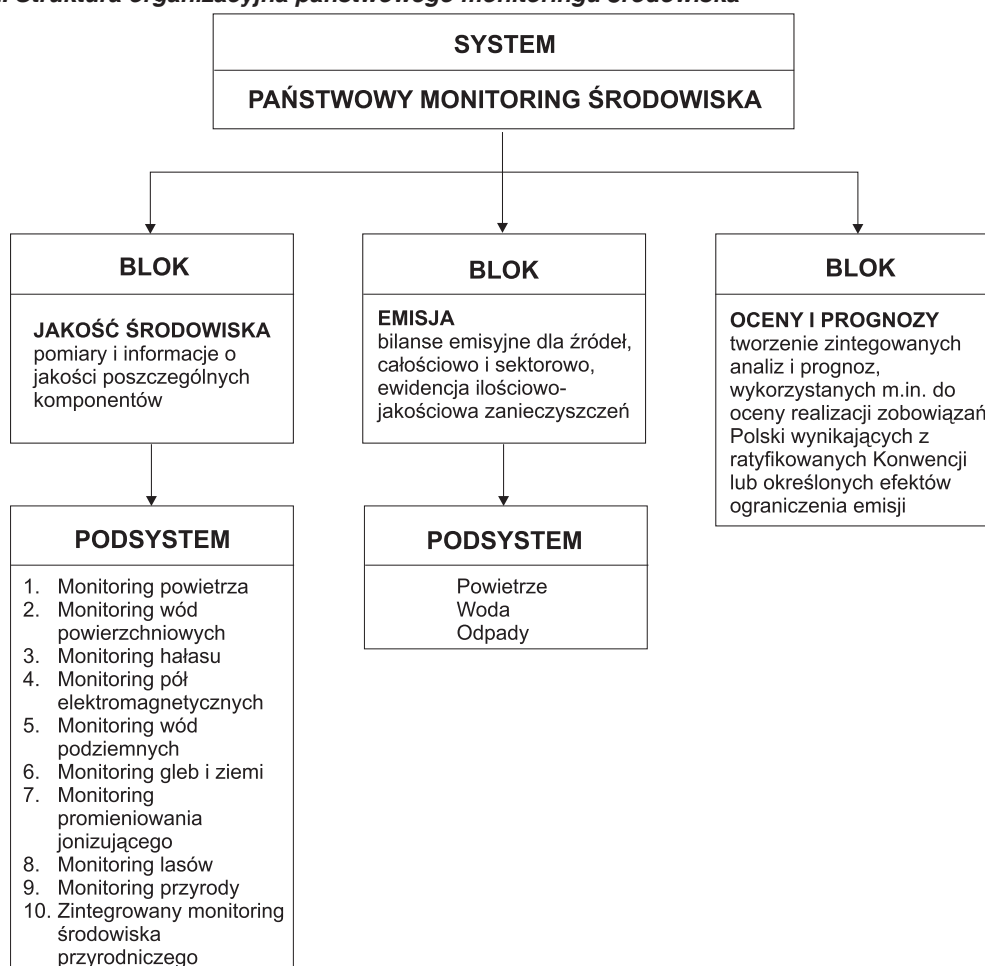

Tabela 140. Zakres badań monitoringowych realizowanych przez WIOŚ w 2004 roku

Badany komponent środowiska	Liczba punktów pomiarowych	Uwagi
Wody powierzchniowe	126 - na rzekach i kanałach (ponad 40 rzek i kanałów) w tym: 7 - w strefach ochrony ujęć wód przeznaczonych do zaopatrzenia ludności; 36 - pod kątem bytowania ryb	Ponad 50 oznaczeń w punkcie. Wprowadzono szereg dodatkowych np. OWO, więcej oznaczeń metali, wskaźniki biologiczne.
	21 - dotyczących 3 jezior w tym: 9 - na jeziorach; 12 - na dopływach do jezior	
Powietrze	132 - stacje pomiarowe w tym: 23 - automatyczne 44 - manualne 65 - stanowisk pomiaru benzenu metodą pasywną	10 stacji uruchomiono w latach 2003 - 2004.
Chemizm opadów atmosferycznych i depozycji zanieczyszczeń do podłoża	1	Pomiar na terenie lotniska Okęcie.
Hałas komunikacyjny	Hałas drogowy: 42 - punkty pomiarowe ogółem w 22 przekrojach pomiarowych	Na terenie 8 miast: Warszawa, Białobrzegi, Ciechanów, Mińsk Maz., Ostrołęka, Płock, Pułtusk, Siedlce.
Pola elektromagnetyczne	17 przekrojów pomiarowych	Przekroje pomiarowe na terenie Warszawy.

Realizacja programu PMŚ w województwie mazowieckim w 2004 roku odbywała się na podstawie „Programu monitoringu w woj. mazowieckim na lata 2004 - 2005” opracowanego według wytycznych GIOŚ i zatwierdzonego przez Wojewodę Mazowieckiego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Program badań wód powierzchniowych uzgodniono z RZGW w Warszawie, zaś monitoring powietrza z WSSE w Warszawie.

Na przestrzeni dwóch lat WIOŚ uruchomił 10 stacji automatycznych zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Warszawa (dzielnice: Ursynów, Targówek, Śródmieście - stacja komunikacyjna), Legionowo, Żyrardów, Piastów, Tłuszcz, Granica, Płock i Radom. Dodatkowo zorganizowano 4 stanowiska pomiarów manualnych pyłu zawieszonego PM10 (Wołomin, Tłuszcz, Piastów, Legionowo). Wprowadzono także ponad 60 stanowisk pomiarów stężeń benzenu metodą pasywną na terenie większych miejscowości w każdym powiecie (strefie) województwa.

W 2004 roku przeprowadzono po raz pierwszy monitoring wód powierzchniowych według nowych wytycznych opracowanych na podstawie Ramowej Dyrektywy Wodnej. Punkty pomiarowe wyznaczono w oparciu o wykazy wód sporządzone przez RZGW w Warszawie dotyczące rodzaju korzystania. Badano wody w bardzo szerokim zakresie wskaźników w ramach monitoringu diagnostycznego wykonując ponad 50 oznaczeń w przekroju. W niektórych przekrojach wykonywano dodatkowe badania ze względu na wykorzystanie wód do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia lub ze względu na bytowanie ryb.

Rozpoczęto także badania monitoringowe pól elektromagnetycznych na terenie Warszawy.

W ramach rozbudowy Systemu Oceny Jakości Powietrza zrealizowano I etap polegający na prognozowaniu opartym na matematycznym modelowaniu. Rozpoczęto prace nad tworzeniem specjalistycznych warstw informacyjnych w formatach GIS dla poszczególnych podsystemów.

Poza pomiarami monitoringowymi, WIOŚ prowadzi komputerowe bazy dotyczące ewidencji źródeł zanieczyszczeń do środowiska, aktualizowane raz w roku. Ewidencje te dotyczą: oczyszczalni ścieków (BAZA

OCZYSZCZALNIE), składowisk odpadów (KARTA SKŁADOWISKA), odpadów niebezpiecznych (SIGOP-W), źródeł pól elektromagnetycznych mogących wpływać negatywnie na środowisko oraz rejestri obszarów na których stwierdzono przekroczenia.

4. INFORMOWANIE O STANIE ŚRODOWISKA ORAZ WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI SAMORZĄDOWYMI

Edukacja ekologiczna jest jednym z najważniejszych instrumentów polityki ekologicznej państwa. Każda osoba fizyczna lub prawna ma prawo dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie. Nowa dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 roku. w sprawie publicznego dostępu do informacji weszła w życie w dniu 14 lutego 2005 roku. Dyrektywa ta zwiększa dostęp do informacji o środowisku, w stosunku do istniejących rozwiązań w tym zakresie oraz dostosowuje uregulowania wspólnotowe do wymagań podpisanej przez Wspólnotę Europejską w dniu 25 czerwca 1998 roku Konwencji EKG ONZ o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska („Konwencja z Aarhus”). Udzielanie informacji o środowisku jest bardzo istotnym elementem funkcjonowania WIOŚ w Warszawie. Głównym źródłem informacji jest Państwowy Monitoring Środowiska. Informacje są udostępniane w formie czynnej (za pośrednictwem strony internetowej, bądź poprzez publikacje sporządzone przez WIOŚ) lub w formie biernej czyli na żądanie zainteresowanego.

W 2004 roku została opublikowana i rozpowszechniona informacja pt. „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2003 roku” (nakład 2000 egz.). Ponadto wydano 3 ulotki: „NIE wypalaj traw!”, „Odpady - obowiązki przedsiębiorców”, „Odpady - zapobieganie, odzysk, unieszkodliwianie w tym składowanie” oraz zakładkę „Dokąd z odpadami...?”. Publikację przekazano władzom wojewódzkim, powiatowym i gminnym, a także w miarę możliwości, do szkół, bibliotek, cen-

trów edukacji ekologicznej. Opracowano także „Roczną ocenę jakości powietrza w woj. mazowieckim za 2003 rok” oraz sporządzono 15 komunikatów i 17 informacji o stanie środowiska w poszczególnych powiatach. Udzielono 38 wywiadów dla prasy oraz wzięto udział w 23 audycjach radiowych i telewizyjnych. Przedstawiciele WIOŚ uczestniczyli w posiedzeniach organów samorządowych, RZGW i innych instytucji (ogółem w 57 posiedzeniach). Na Forum Samorządowym w Serocku oraz w Ryni zostały przedstawione „Wybrane problemy gospodarki odpadami w województwie mazowieckim”. W siedzibie WIOŚ przeprowadzono szkolenie dla przedstawicieli starostw z zakresu wyznaczania obszarów, na których przekraczane są standardy jakości gleb. Materiały i dane zgromadzone w bazach emisyjnych i imisyjnych były pomocne przy sporządzaniu programów ochrony środowiska oraz planów gospodarki odpadami na szczeblu powiatowym i gminnym.

Bardzo ważną formą informowania społeczeństwa jest strona internetowa WIOŚ (www.wios.warszawa.pl), na której zamieszczane są wyniki badań monitoringowych prowadzonych przez WIOŚ oraz publikacje, różnego rodzaju komunikaty i aktualności. W 2004 roku w ramach strony internetowej uruchomiono:

- ISIBO - internetowy system informacji o bilansie odpadów przemysłowych wg powiatów i gmin,
- SOJP - system monitoringu jakości powietrza z możliwością przeglądania w trybie „on-line” wyników pomiarów z automatycznych stacji monitoringu powietrza,
- możliwość aktywnego przeglądania wyników pomiarów hałasu poprzez wskazanie punktu na mapie,
- podstronę dotyczącą monitoringu pól elektromagnetycznych wraz z prezentacją wyników badań wykonywanych przez WIOŚ w Warszawie.

Dużym zainteresowaniem społeczeństwą cieszą się publikacje z serii Biblioteki Monitoringu Środowiska. W bibliotece WIOŚ zgromadzonych zostało ponad 1 000 różnych publikacji.

W odpowiedzi na wnioski zainteresowanych osób, WIOŚ udostępnia posiadane informacje z zakresu ochrony środowiska, przekazuje m.in. dane o aktualnym stanie jakości powietrza na wskazanym terenie do celów projektowych. W 2004 roku sporządzono 450 informacji dotyczących stanu jakości powietrza. Liczne informacje udzielane są w formie telefonicznej i e-mailowej.

Rysunek 3. Widok strony internetowej WIOŚ w Warszawie

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W WARSZAWIE
 00-716 warszawa ul. Bartycka 110A tel. (0-prefiks-22) 651-06-60, 651-07-07
[\[strona główna\]](#) [\[monitoring\]](#) [\[działalność\]](#) [\[publikacje\]](#) [\[aktualności\]](#) [\[webmaster\]](#)

STRONA GŁÓWNA
 MONITORING
 DZIAŁALNOŚĆ
 PUBLIKACJE
 AKTUALNOŚCI
 ADRESY
 ODNOŚNIKI
 KOMUNIKATY

UDOSTĘPNIANIE INFORMACJI
 ZAMÓWIENIA
 PUBLICZNE
 ŚRODKI DO ZBYCIA

Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim Raport za rok 2004

System Monitoringu Jakości Powietrza

Inspekcja Ochrony Środowiska kontroluje przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska oraz bada stan środowiska w Polsce.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej, powołanym do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania stanu środowiska.

Prawne podstawy funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska określone zostały w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. (Dz.U. nr 77, poz. 335 z późniejszymi zmianami).

Zadania Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują:

- ♦ **Główny Inspektor Ochrony Środowiska**
- ♦ **wojewoda** przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska jako kierownika wojewódzkiej inspekcji ochrony środowiska, wchodzącej w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

Zwierzchni nadzór nad wykonywaniem zadań Inspekcji Ochrony Środowiska sprawuje Minister Środowiska.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Organizację Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska.

Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje zadania przy pomocy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie. Strukturę organizacyjną i zadania określa regulamin organizacyjny zatwierdzony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie działa na obszarze województwa mazowieckiego. W jego skład wchodzi delegatury w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i w Mińsku Mazowieckim.

5. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

WIOŚ w Warszawie dysponuje czterema laboratoriami (w Warszawie oraz w Delegaturach w Płocku, Radomiu i Ciechanowie), które wykonują badania dla potrzeb monitoringu i działań kontrolnych oraz w ramach akcji związanych z poważnymi awariami. Dodatkowo prowadzona jest działalność usługowa. Laboratoria wyposażone są w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową i sprzęt pomocniczy. Badania i pomiary obejmujące wszystkie komponenty środowiska, wykonywane są przez doświadczony personel, stale podnoszący swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach zewnętrznych dotyczących technik badawczych oraz kompetencji technicznych systemów zapewniania jakości. Wszystkie laboratoria posiadają wdrożone zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2001 systemy zapewnienia jakości podlegające okresowej ocenie podczas auditów wewnętrznych i zewnętrznych oraz przeglądów zarządzania.

W strukturze laboratorium w Warszawie w ramach projektu PHARE PL01.05.06 „Systemy oceny jakości powietrza - faza II” utworzono regionalne laboratorium kalibracyjne w celu zapewnienia i kontroli jakości w monitoringu powietrza.

W 2004 roku zakres badań i pomiarów wykonywanych w laboratoriach został rozszerzony o pomiary promieniowania elektromagnetycznego i oznaczanie metali ciężkich w opakowaniach. Obejmuje obecnie:

- **badania wód powierzchniowych i podziemnych:** temperatura, barwa, zapach, odczyn pH, przewodność elektrolityczna właściwa, BZT₅, indeks nadmanganianowy, ChZT-Cr, tlen rozpuszczony, chlorki, siarczany, zawiesina ogólna, substancje rozpuszczone ogólne, sucha pozostałość, azot amonowy, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny Kjeldahla i azot ogólny, fosforany, fosfor ogólny, zasadowość ogólna, twardość ogólna, detergenty anionowe, ekstrakt eterowy, substancje ropopochodne, fenole lotne, cyjanki wolne i związane, chlorowane pestycydy, WWA, rozpuszczalniki organiczne (benzen, toluen, ksyleny), wapń, magnez, sól, potas, bar, bor, miedź, nikiel, kadm, ołów, cynk, żelazo, mangan, rtęć, arsen, chrom ogólny, chrom⁺³ i chrom⁺⁶, glin, polichlorowane bifenyle oraz wskaźniki biologiczne: chlorofil „a”, miano Coli typu fekalnego, wskaźnik i strefa saprobowości,
- **badania ścieków:** temperatura, odczyn, przewodność elektrolityczna, barwa, zapach, BZT₅, ChZT-Mn, ChZT-Cr, kwasowość, substancje rozpuszczone, zawiesiny ogólne, zasadowość ogólna, siarczany, chlorki, detergenty anionowe, fenole lotne, ekstrakt eterowy, produkty naftowe, cyjanki wolne i związane, fluorki, sucha pozostałość, azot amonowy, azot azotynowy, azot azotanowy, azot ogólny Kjeldahla, azot ogólny, fosforany, fosfor ogólny, chrom ogólny, rtęć, arsen, glin, cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, żelazo, mangan, srebro, kobalt, bar, bor, wapń, magnez, sól, potas i odczyn pH,
- **badania gleb:** odczyn pH, WWA, PCB, PCT, benzen, toluen, ksyleny, etylobenzen, węglowodory alifatyczne, chrom ogólny, rtęć, arsen, glin, cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, żelazo, mangan, srebro, kobalt, bar, wapń, magnez, sól, potas, chlorki, siarczany,
- **badania odpadów przemysłowych i komunalnych, osadów ściekowych:** odczyn pH, sucha masa, substancje organiczne, azot ogólny, fosfor ogólny, chrom ogólny, rtęć, arsen, glin, cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, żelazo, mangan, srebro, kobalt, bar, wapń, magnez, sól, potas, PCB i PCT, żywe jaja pasożytów jelitowych,
- **badania osadu czynnego:** cechy fizyczne, indeks objętości, opadalność, biocenoza osadu,
- **pomiary emisji i imisji zanieczyszczeń gazowych:** tlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, fluorowodór, chlorowodór, pył, metale, rozpuszczalniki organiczne (benzen, toluen, ksyleny, etylobenzen), styren, WWA, octan etylu, octan butylu, siarkowodór, ozon i węglowodory alifatyczne,
- **badania mikrobiologiczne powietrza:** ogólna liczba bakterii, promieniowce, pseudomonas fluorescens, gronkowce,
- **opad pyłu i pył zawieszony:** masa pyłu, kadm, ołów, rtęć, arsen, nikiel i chrom,
- **pomiary uciążliwości hałasu przemysłowego, drogowego, kolejowego i lotniczego,**
- **pomiary pól elektromagnetycznych.**

Tabela 141. Certyfikaty akredytacji Laboratoriów WIOŚ

Lokalizacja	Numer aktualnego certyfikatu PCA	Zakres akredytacji	
		rodzaj badanych próbek	techniki analityczne
Warszawa	AB 322	wody powierzchniowe i ścieki	AAS-GTA, elektrometria, spektrometria UV-VIS, miareczkowa, grawimetria spektrofotometria w przepływie, pobieranie próbek, elektrochemiczna
		emisja	metoda grawimetryczna, elektrochemiczna
		gleby, osady	spektrometria atomowa, elektrometria, pobieranie próbek
		hałas komunikacyjny i przemysłowy	pomiar z użyciem mierników hałasu
Ciechanów	AB 125	wody powierzchniowe i podziemne oraz ścieki	AAS, AAS-GTA elektrometria, spektrometria UV-VIS, miareczkowa, grawimetria GC-FID, GC-ECD pobieranie próbek, elektrochemiczna
		gleby, osady	AAS-GTA, GC-FID
		hałas komunikacyjny i przemysłowy	pomiar z użyciem mierników hałasu

Lokalizacja	Numer aktualnego certyfikatu PCA	Zakres akredytacji	
		rodzaj badanych próbek	techniki analityczne
Płock	AB 111	wody powierzchniowe i ścieki	AAS-GTA, elektrometria, spektrometria UV-VIS, miareczkowa, grawimetria HPLC, GC-FID, FID-ECD, pobieranie próbek, elektrochemiczna
		emisja	metoda grawimetryczna, elektrochemiczna, HPLC
		gleby, odpady	spektrometria atomowa, elektrometria, HPLC, GC-FID, GC-ECD, pobieranie próbek
		hałas komunikacyjny i przemysłowy	pomiar z użyciem mierników hałasu
Radom	AB 140	wody powierzchniowe, podziemne i ścieki	AAS- GTA, elektrometria, spektrometria UV-VIS, miareczkowa, metoda grawimetryczna, pobieranie próbek, elektrochemiczna
		emisja	metoda grawimetryczna, elektrochemiczna
		gleby, osady	AAS, pobieranie próbek

Ogółem w 2004 roku przebadano 41,4 tys. próbek powietrza, wody, ścieków, gleby i odpadów wykonując 144,5 tys. oznaczeń: fizyczno-chemicznych, hydrobiologicznych i bakteriologicznych. Przeprowadzono także pomiary hałasu w 493 punktach oraz poziomu pól elektromagnetycznych na terenie Warszawy w 79 punktach.

Porównując z latami ubiegłymi zauważalna jest tendencja wzrostu w ilości wykonywanych oznaczeń w ramach monitoringu (o 95% względem 2003 roku). Natomiast występuje wyraźne zmniejszenie liczby badań i pomiarów związanych z działalnością kontrolną. Zgodnie z wymogami unijnymi, podstawą oceny spełniania ustawowych wymogów ochrony środowiska są wyniki autokontroli realizowanej przez jednostki gospodarcze i inne laboratoria.

województwie mazowieckim, spełniający wymagania dyrektywy Unii Europejskiej 96/92/EC oraz dyrektyw córek (99/30/EC, 2000/69/WE, 2002/3/EW). W 2003 roku sieć pomiarowa została wdrożona do eksploatacji, zaś w 2004 roku zakończono budowę stacji centralnej - centrali systemu oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim. Przedstawiciel WIOŚ uczestniczył w seminarium nt. Krajowego Systemu Ewidencji Emisji do Powietrza, organizowanego w związku z projektem MATRA (MAT03/PL/9/1) realizowanym we współpracy z rządem holenderskim.

Pracownicy WIOŚ brali udział w szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Ministerstwo Środowiska w związku z realizacją projektów bliźniaczych PHARE (projekty PL2002/IB/EN/01, PL2003/IB/EN/02,

Tabela 142. Działalność laboratoryjna WIOŚ w Warszawie w 2004 roku

Wyszczególnienie	Ochrona powietrza		Ochrona wód		Ochrona gleb		Gospodarka odpadami	
	liczba próbek	liczba oznaczeń	liczba próbek	liczba oznaczeń	liczba próbek	liczba oznaczeń	liczba próbek	liczba oznaczeń
monitoring	36 204	65 182	2 061	51 757	0	0	6	172
kontrole	501	1 356	821	8 382	139	787	43	107
poważne awarie	0	0	43	532	18	41	0	0
prace własne i pozostałe badania	361	1 106	1 036	13 567	115	723	55	802
Ogółem	37 066	67 644	3 961	74 238	272	1 551	104	1 081

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

WIOŚ w Warszawie współpracuje z Europejską Agencją Środowiska przekazując za pośrednictwem instytutów informacje o środowisku w ramach sieci EUROWATERNET (wyniki z 6 przekrojów pomiarowo-kontrolnych na rzekach) oraz sieci EUROAIRNET (wyniki z wybranych stacji pomiarowych obsługiwanych przez różnych eksploataatorów).

WIOŚ uczestniczy także w różnego rodzaju programach pomocowych Unii Europejskiej.

W ramach Programu PHARE PL.0007.02 został zrealizowany system oceny jakości powietrza w wojewódz-

twie mazowieckim, dotyczących wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem pochodzenia rolniczego.

Naczelnik Wydziału Inspekcji uczestniczył w przeglądzie działania sieci IMPEL w Polsce w zakresie oceny administracji wszystkich szczebli zajmującej się zagadnieniami ochrony środowiska. Inspektorzy WIOŚ odbyli szkolenie w ramach sieci AC-IMPEL z zakresu zarządzania inspektorami ochrony środowiska i przeprowadzania kontroli zintegrowanych.

W ramach projektu PHARE PL2001/IB/EN/03 „Wdrażanie systemu bezpieczeństwa biologicznego” przedstawiciele WIOŚ brali udział w szkoleniach wyjazdowych

zorganizowanych w Niemczech, podczas których zapoznawali się z funkcjonowaniem laboratoriów GMO oraz z zasadami zamierzonego uwolnienia do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych (w celach innych niż wprowadzanie do obrotu), a także z wykonywaniem kontroli w tym zakresie.

W Wielkiej Brytanii i Holandii odbyło się szkolenie w ramach programu PHARE PL 0105.04.01 „Przeciwdziałanie poważnym awariom SEVESO II w Polsce” będące kontynuacją szkolenia pracowników inspekcji ochrony środowiska i straży pożarnej rozpoczętego w Częstochowie. Tematem były w szczególności zagadnienia związane z systemami bezpieczeństwa oraz raportami o bezpieczeństwie dla Zakładów ZDR oraz z zapobieganiem awariom w zakładach ZZR. W trakcie szkolenia odbyły się ćwiczenia symulujące prowadzenie akcji ratowniczej w trakcie poważnej awarii przemysłowej.

W związku z projektem twinningowym PL/2002/IB/EN/04 „Kontrola przemieszczania odpadów”, przedstawiciele WIOŚ odbyli wizytę studyjną w Niemczech, podczas której zapoznano się m.in. z funkcjonowaniem składowiska „Deponie Ihlenberg”, Spalarni odpadów AVG w Hamburgu oraz terminalu kontenerowego w porcie w Hamburgu - Hamburgskiej Spółki Portowo-Magazynowej (HHLA).

W ramach projektu „INSPECTAN” pracownicy WIOŚ uczestniczyli w spotkaniu ekspertów z dziedziny garbarstwa zorganizowanym we Włoszech przez Włoską Agencję Ochrony Środowiska „APAT”.

7. NOWE ZADANIA WIOŚ

Zadania WIOŚ związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej to przede wszystkim: szerszy zakres kontroli wynikający z przyjęcia przepisów unijnych oraz udział w tworzeniu skutecznego systemu przeciwdziałania poważnym awariom, a także dostosowanie PMS

do standardów unijnych wraz z wprowadzeniem nowych form informowania społeczeństwa o stanie środowiska. Do realizacji tych zadań konieczne są różnego rodzaju usprawnienia w funkcjonowaniu Inspektoratu, wzmocnienie zasobów kadrowych, rozbudowa systemu monitoringu.

Nowe zadania na najbliższe lata to:

- *w zakresie kontroli:*

- sprawdzanie stosowania planów nawożenia,
- kontrole w zakresie handlu emisjami,
- sprawozdawczość dla UE w zakresie wdrażania Dyrektyw (m.in. Seveso II),
- prowadzenie nowych programów informatycznych dla ZDR i ZZR (MARS i SPIRS),
- kontrole z zakresu obrotu i stosowania substancji zubażających warstwę ozonową,
- kontrole stacji paliw pod kątem wymaganej modernizacji,
- kontrole stacji demontażu pojazdów,
- kontrole w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

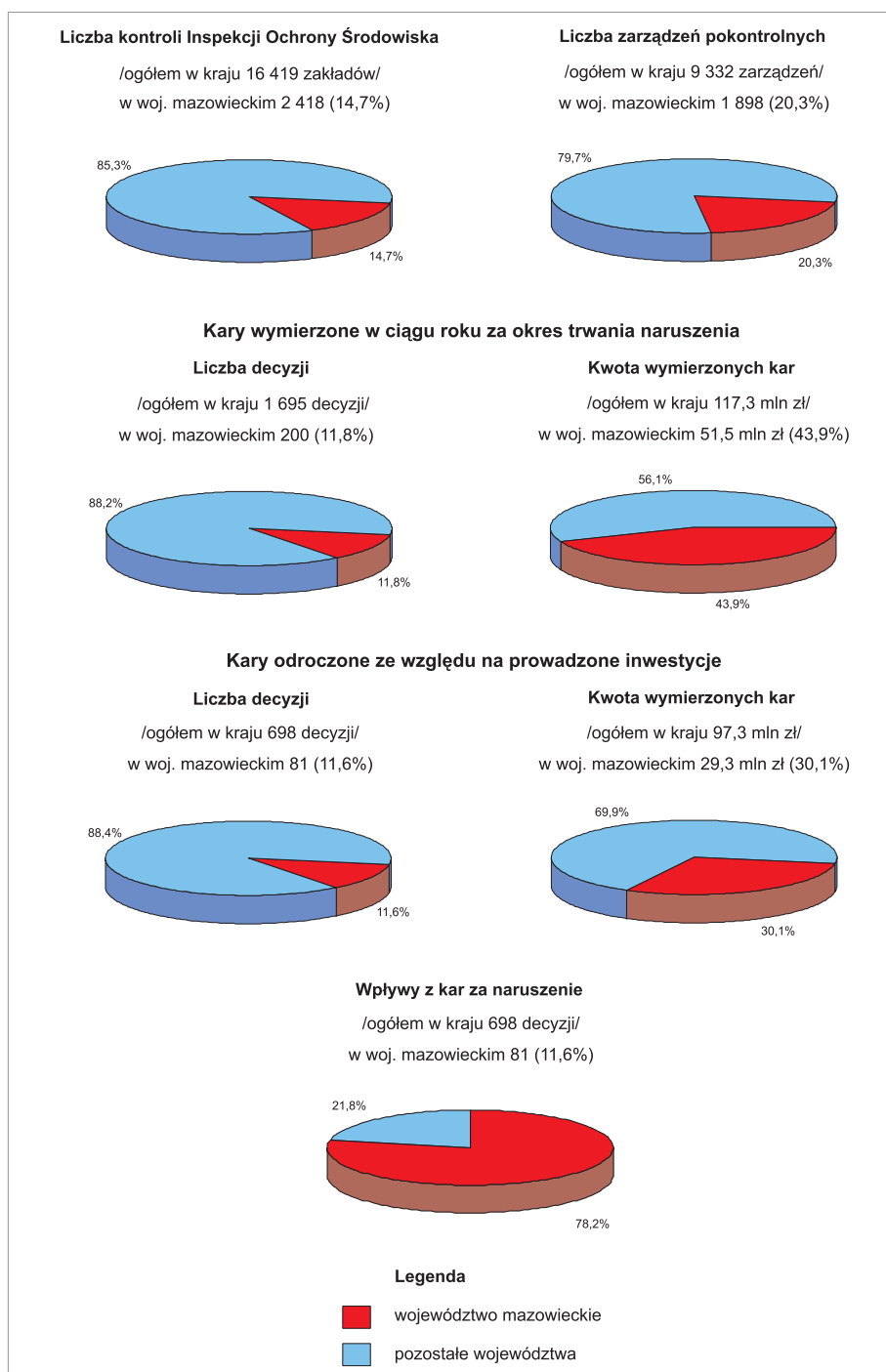
- *w zakresie monitoringu:*

- rozszerzona sprawozdawczość dla Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz Komisji Europejskiej,
- opracowanie wojewódzkiego Programu PMS na lata 2006-2008,
- sporządzenie raportu wojewódzkiego o zakresie korzystania ze środowiska,
- monitoring wód podziemnych w wyznaczonych obszarach narażonych, dla których wprowadzone zostały programy działań mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych,
- prowadzenie podsystemu prognoz dla wybranych miast i powiatów w ramach Systemu Oceny Jakości Powietrza,
- wdrażanie nowych technik przetwarzania danych o środowisku.

8. ZAMIAST PODSUMOWANIA

Tabela 143. Wskaźniki dotyczące działalności WIOŚ w Warszawie w 2004 roku

Nazwa wskaźnika	Województwo mazowieckie	Polska	Wskaźnik (%)
Liczba zakładów w ewidencji kontrolnej	8 059	53 425	15,1
Liczba przeprowadzonych kontroli	2 418	16 419	14,7
Liczba zakładów skontrolowanych	2 160	14 434	15,0
Liczba skontrolowanych zakładów w stosunku do liczby zakładów w ewidencji (%)	26,8	27,0	-
Ilość wydanych zarządzeń pokontrolnych	1 898	9 332	20,3
Ilość wydanych zarządzeń w stosunku do ilości kontroli (%)	78,5	56,8	-
Ilość wydanych mandatów	442	1 763	25,1
Kwota wydanych mandatów (złotych)	79 850	320 070	24,9
Kary wymierzone za okres trwania naruszenia (mln złotych)	51,5	117,3	43,9
Wpływy za naruszenia (mln złotych)	29,9	38,3	78,2
Kary odroczone (mln złotych)	29,3	97,3	30,1
Wysokość kar odraczanych w stosunku do wysokości kar wymierzonych (%)	56,9	82,9	-
Liczba instalacji wymagających pozwoleń zintegrowanych (Dyrektywa IPPC)	272	2 321	11,7
Liczba zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	41	336	12,2
Liczba zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii w stosunku do ogólnej liczby zakładów w ewidencji (%)	0,51	0,63	-
Liczba potencjalnych sprawców poważnych awarii	140	1 074	13,0
Liczba potencjalnych sprawców poważnych awarii w stosunku do liczby zakładów w ewidencji (%)	1,74	2,01	-
Liczba zdarzeń o znamionach poważnych awarii	25	148	16,9
Liczba kontroli interwencyjnych	427	2 742	15,6
Liczba etatów inspekcyjnych w WIOŚ	79,63	663,83	12
Ilość kontroli przypadająca na etat inspekcyjny w WIOŚ	30,37	24,73	-

Wykres 81. Działalność inspekcyjna WIOŚ w Warszawie w 2004 roku na tle kraju

Podsumowanie statystyczne dotyczące działalności WIOŚ w 2004 roku na tle kraju

- Ponad ¼ kontroli wykazało naruszenia przepisów ochrony środowiska (wydano zarządzenia pokontrolne).
- Co piąte zarządzenie pokontrolne w kraju wydane zostało w województwie mazowieckim.
- Co czwarty mandat w kraju wystawiony został w województwie mazowieckim (wpływy z mandatów z terenu województwa stanowiły około ¼ wpływów z całego kraju).
- Kary za okres trwania naruszenia wymierzone w województwie mazowieckim stanowiły ponad 2/5 kar wymierzonych w kraju (44%).

- Wpływy z tytułu kar z województwa mazowieckiego na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stanowiły ponad ¼ tego typu wpływów w kraju (78%).
- Ponad połowę kar w województwie (57% wartości) odroczone ze względu na prowadzone inwestycje.
- Kary odroczone w województwie mazowieckim stanowiły prawie 1/3 kar odroczonej w całym kraju (30,1% kwoty).
- Co szóste zdarzenie w kraju o znamionach poważnej awarii miało miejsce na terenie województwa mazowieckiego.
- Około 13% zakładów znajdujących się w krajowym wykazie - potencjalnych sprawców poważnych awarii zlokalizowanych jest w województwie mazowieckim.

Tabela 144. Zestawienie działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie na tle kraju w 2004 roku

Działalność kontrolna	Liczba kontroli		Liczba kontroli podstawowych		Liczba kontroli sprawdzających		Liczba kontroli interwencyjnych	
	ogółem	z pomiarem	ogółem	z pomiarem	ogółem	z pomiarem	ogółem	z pomiarem
kraj	16 419	4 554	4 953	477	8 724	3 145	2 742	932
województwo mazowieckie	2 418	570	818	52	1 173	344	427	174
%	14,7	12,5	16,5	10,9	13,4	10,9	15,6	15,8

Działalność kontrolna	Liczba zakładów w ewidencji		Liczba zarządzeń pokontrolnych	Udział w procesach inwestycyjnych		Liczba wniosków do				Mandaty	
	ogółem	skontrolowanych		wstrzymanie oddania do użytkowania (Prawo ochrony środowiska)	sprzeciw do przekazania inwestycji do użytkowania (Prawo budowlane art. 56)	organów ściągania	sądów grodzkich	administracji rządowej	administracji samorządowej	liczba	kwota (zł)
kraj	53 425	14 434	9 332	42	32	34	30	456	2 162	1 763	320 070
województwo mazowieckie	8 059	2 160	1 898	15	8	14	4	112	359	442	79 850
%	15,1	15,0	20,3	35,7	25,0	41,2	13,3	24,6	16,6	25,1	24,9

Działalność kontrolna	Liczba zdarzeń o znamionach poważnych awarii	Ilość egzekucji decyzji WIOŚ	Liczba decyzji dotyczących kar		Kwoty kar za okres trwania naruszenia (tys. zł)		
			biegnących	za okres naruszenia	wymierzonych	odroczonych	wpływy z tytułu kar
kraj	148	141	2 663	1 695	117 275,8	97 312,6	38 285,9
województwo mazowieckie	25	18	288	200	51 489,1	29 304,3	29 943,6
%	16,9	12,8	10,8	11,8	43,9	30,1	78,2